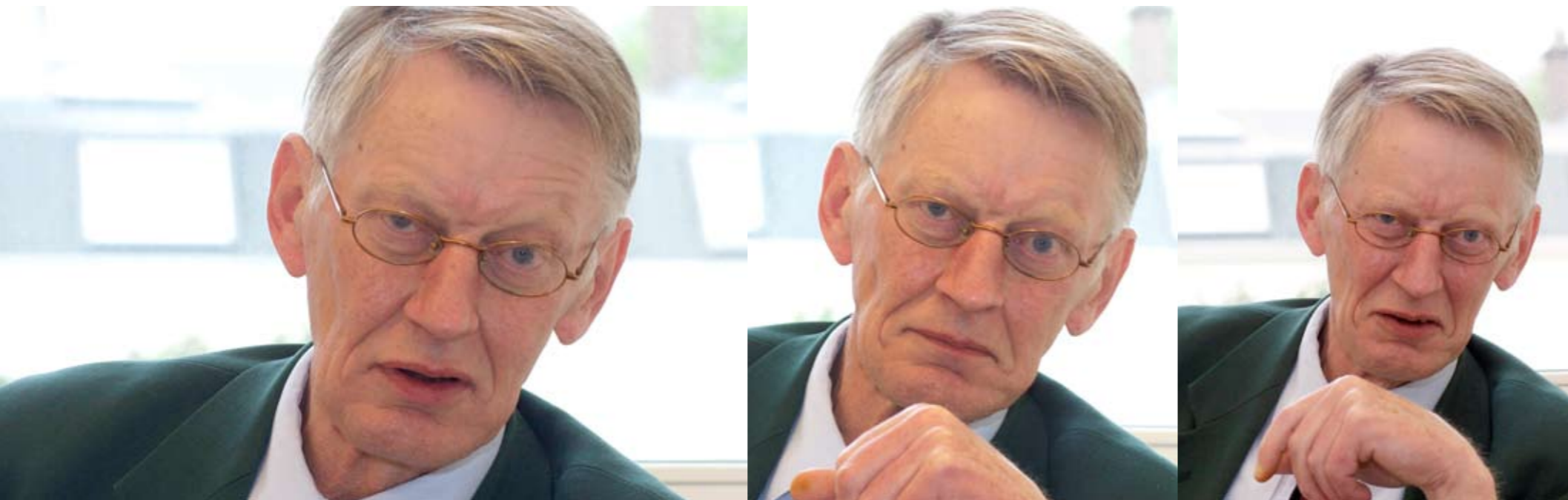


LEI-onderzoeker Kees de Bont: 'De melkveehouderij is economisch sterker dan de varkenshouderij'

Gemiddeld 150 koeien per bedrijf in 2020

Richting 2020 is er voldoende toekomstperspectief voor de melkveehouderij in Nederland, maar het aantal melkveebedrijven zal halveren. Onderzoeker Kees de Bont over de belangrijkste conclusies uit het recent verschenen rapport 'De agrarische sector in Nederland naar 2020': 'De productie per koe gaat omhoog en de melkprijs stijgt naar 31,8 eurocent per liter in 2020.'

tekst **Florus Pellikaan**



Het Landbouw Economisch Instituut (LEI) van Wageningen UR schreef onlangs een rapport over de perspectieven van de agrarische sector in Nederland tot 2020. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit had hiertoe opdracht gegeven en half april nam minister Verburg het resultaat in ontvangst. Het rapport beschrijft hoe onder andere de melkveehouderij zich gaat ontwikkelen. Onderzoeker Kees de Bont (59), sinds 1996 werkzaam bij het LEI, was als auteur betrokken bij het opstellen van het rapport. 'We zien ruim voldoende toekomstperspectief voor de melkveehouderij,

meer dan voor de vleesveehouderij en de intensieve veehouderij.' In de modelberekeningen is het LEI uitgegaan van de door internationale organisaties (FAO en OECD) geformuleerde wereldvoedselprijzen. Ook is aangenomen dat de quotering in 2015 verdwijnt en dat derogatie blijft.

Hoe ziet de Nederlandse melkveehouderij er in 2020 uit?

'We staan aan het begin van een behoorlijke sectorverandering, waarbij schaalvergroting het kernwoord is. De melkveehouderij is lang beperkt in groei, maar door de afschaffing van het quotumsysteem is het nu een sector die voor-

uit kan. We verwachten in 2020 een melkproductie die zestien procent hoger ligt dan nu. De trend in de sector is overigens wel dat er fors minder bedrijven komen. Het aantal bedrijven zal in 2020 gehalveerd zijn en het gemiddeld aantal koeien stijgt naar 150 stuks.'

Waarop baseert u de halvering van het aantal bedrijven?

'Bij het begin van de quotering in 1984 waren er 60.000 melkveehouders, nu amper 20.000. In 25 jaar tijd is het aantal dus met twee derde afgenomen. Zo verwonderlijk is de door onze voorspelde daling naar ongeveer 10.000 melkveehou-

ders in 2020 dus niet. We zien de sector op dit moment behoorlijk vergrijzen en nog slechts de helft van de veehouders ouder dan vijftig jaar heeft een opvolger. De bedrijven die overblijven, zullen verdubbelen in aantal koeien, omdat we verwachten dat het totale aantal melkkoeien in Nederland ongeveer gelijk blijft.'

Een zuivelproductie die zestien procent toeneemt terwijl het aantal koeien constant blijft. Stijgt de productie per koe dan nog verder?

'De melkproductie per koe neemt de laatste jaren trendmatig met een procent per jaar toe. We verwachten dat dit richting 2020 doorzet. Er zijn genoeg bedrijven die nu al meer dan 9000 liter gemiddeld melken, dus dat kunnen andere bedrijven ook. De voortdurende vooruitgang in ICT, sensortechniek, informatiestromen, biotechnologie, genetica en precisielandbouw biedt daarnaast veel mogelijkheden voor een hogere produc-

tie. De beheersbaarheid van de productie gaat vooruit en de nieuwe generatie boeren is hoger opgeleid. Bovendien stoppen er veel bedrijven die doorgaans niet de hoogste productie hebben.'

Wat gaat de totale zuivelproductie in de toekomst reguleren als het quotumsysteem verdwijnt?

'De vraag en de prijs op de zuivelmarkt zullen in de toekomst bepalend zijn voor de productie. De melkveehouderij is geen gloeilampenfabriek in Eindhoven die zelf de prijs kan bepalen. Door het grote aantal bedrijven wordt de productie kostprijsgestuurd.'

Is de markt goed, dan is de vraag waar er groeimogelijkheden zijn; wij zien die in Nederland. Pas daarna komen fysieke beperkingen als mest, ammoniakbeleid en grondprijzen om de hoek.'

'Overigens zal de grondprijs in Nederland fors gaan stijgen. Wij houden het voor mogelijk dat de quotumkosten die in het verleden bij een hectare land hoorden, door het verdwijnen van de quotering bovenop de grondprijs komt. Dat kan best een stijging van 40.000 euro per hectare betekenen.'

Wordt de mestwetgeving in de toekomst dan niet beperkend?

'Wij hebben in de modelberekening zeker rekening gehouden met lagere gebruiksnormen voor de totale mestproductie in Nederland. Op de mestafzetmarkt moet de melkveesector de concurrentie aan met de varkenshouders. Zoals het er nu uitziet, is de melkveehouderij economisch sterker dan de varkenshouderij, waardoor de melkveestapel gelijk blijft en het aantal varkens met tien procent moet afnemen. Melkveeouders hebben met de hoge quotumprijzen in het verleden hun ambitie en hun kunnen duidelijk gemaakt. Verdwijnt in 2015 het quotum, dan is er ruimte om de groeiambitie waar te maken. Bovendien waren de hoge quotumprijzen natuurlijk geen teken van armoede.'

Hoe zal de melkprijs zich in de toekomst ontwikkelen?

'Ten opzichte van de jaren rond 2006 verwachten wij in 2020 een stijging van één

eurocent per liter melk naar 31,8 eurocent. Dit wordt veroorzaakt door de toekomstige stijging van prijzen van kaas en magere melkpoeder. We doen deze voorspelling in de context van andere internationale prijsverwachtingen. Ook die gaan ervan uit dat de totale wereldbevolking toeneemt en de economie na de huidige stevige dip weer fors groeit. Door de welvaartsproei komt er meer vraag naar

dierlijke eiwitten als vlees en melk en indirect dus ook naar graan. Deze factoren zijn belangrijke voorspelers voor de melkprijs.'

Hoe verhouden de kansen van de Nederlandse melkveehouderij zich tot die van andere Europese landen?

'Veel Europese landen zoals Engeland, Frankrijk, Denemarken en België melken nu al onder het quotum, terwijl wij het nog meer dan volmaken. De lage melkprijs komt in veel andere landen nog harder aan dan in Nederland. In Frankrijk vraagt men zelfs of er toeslagen van de akkerbouw naar de veehouderij kunnen.'

'Nederland heeft in tegenstelling tot andere EU-landen in de toekomst de kans om in zuivelproductie te groeien. De goede infrastructuur, de verkaveling, het klimaat en de goede organisatie van afzet, verwerking en dienstverlening geven de Nederlandse melkveehouderij deze kans.'

Hoe ontwikkelt het inkomen van de Nederlandse melkveehouderij zich in de toekomst?

'In het referentiescenario hebben we becijferd dat het totale sectorsaldo in 2020 met elf procent is afgenomen door stijgende grond-, mest- en voerkosten. In de intensieve veehouderij is de daling zelfs twintig tot veertig procent. De financiële koek die over de hele landbouw kan worden verdeeld, zal dus verminderen en dat heeft gevolgen voor individuele melkveebedrijven. Er zal ruimte zijn voor minder bedrijven. De grote bedrijven die in de toekomst overblijven, moeten bovendien een efficiëntieslag maken en meer produceren voor minder geld. De landbouw kan ook in de toekomst met de prijzen van zijn producten de inflatie niet bijhouden.'

Is het gemiddelde melkveebedrijf in de toekomst nog een gezinsbedrijf?

'Ja, dat verwacht ik wel. Door de ontwikkelingen in de technologie en robotindustrie moet het goed mogelijk zijn om 150 koeien met een gezinsbedrijf en eventueel wat losse hulp te melken. Dat is ook financieel het meest interessant. Vreemde arbeid is op een melkveebedrijf heel moeilijk rendabel te krijgen. Wil je constant over iemand beschikken, dan moet je eigenlijk twee werknemers hebben, omdat je van een werknemer niet kunt verlangen dat hij 365 dagen werkt. Een schaalprong naar bijvoorbeeld 300 koeien op een bedrijf zal hierdoor in veel gevallen moeilijk blijven.'

'De grondprijs kan best 40.000 euro per hectare stijgen'

tie. De beheersbaarheid van de productie gaat vooruit en de nieuwe generatie boeren is hoger opgeleid. Bovendien stoppen er veel bedrijven die doorgaans niet de hoogste productie hebben.'

Wat gaat de totale zuivelproductie in de toekomst reguleren als het quotumsysteem verdwijnt?

'De vraag en de prijs op de zuivelmarkt